

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 7, 31 Июль

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI RIVOJLANISHIDA TURIZM SOHASINING TUTGAN O'RNI.

Bekmurodova Xurshida Alisher qizi.

*Termiz davlat universiteti Iqtisodiyot va turizm fakulteti Turizm yo'nalishi
2-bosqich talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishda turizm sohasining o'rni va ahamiyatini tahlil qiladi. Maqolada turizmning yalpi ichki mahsulotga qo'shadigan hissasi, yangi ish o'rinlari yaratishdagi roli, xorijiy investitsiyalarni jalb qilishdagi ahamiyati, shuningdek, madaniy, ekoturizm va ziyorat turizmi kabi asosiy yo'nalishlar ko'rib chiqiladi. Turizm sohasidagi muammolar, jumladan, infratuzilma, marketing va malakali kadrlar yetishmovchiligi ham tahlil qilinadi va ularni hal etish yo'llari taklif etiladi.

Kalit so'zlar: O'zbekiston iqtisodiyoti, turizm sohasi, yalpi ichki mahsulot, ish o'rinlari, xorijiy investitsiyalar, madaniy turizm, ekoturizm, ziyorat turizmi, infratuzilma

Jamiyatdagi aholi ma'lum bir qatlamining turizm sohasi va uning turlari, respublikada turizmning faoliyati, undagi islohotlar to'g'risidagi ma'lumotlarga ega bo'lish, shu sohaning rivoji va kishilar ma'naviyatini yuksaltirishda bir vosita bo'lib xizmat qiladi. O'zbekiston, boy tarixiy va madaniy merosga ega bo'lgan Markaziy Osiyodagi mamlakat, turizm sohasida katta potensialga ega. Mustaqillikka erishganidan keyin, mamlakat iqtisodiyoti rivojlanishida turizm muhim rol o'ynay boshladi. Bu maqolada, turizmning O'zbekiston iqtisodiyotiga qo'shgan hissasi va uning rivojlanishidagi asosiy yo'nalishlar tahlil qilinadi.

Turizm sohasi xizmat ko'rsatish sohasini eng katta tarkibiy qismidir. Turizm - bu sayohat qilishning bir turi bo'lib, unda kishilar dam olish, biznes qilish, boshqa xalqlar madaniyatini o'rganish kabi boshqa maqsadlar uchun odatiy bo'lgan muhitdan tashqaridagi joylarga sayohat qilish tushuniladi. Hozirgi shiddatli zamonda turizmning bir qancha turlari mavjud. Jumladan, rekreatsion turizm, biznes turizm, ekskursiyaviy turizm, ekstremal turizm, madaniy va ma'rifiy turizm, VIP turizm, ya'ni qimmatli dam olish maskanlariga tashrif buyurish, ekoturizm, tog' turizmi, etnik turizm, dengiz turizmi va boshqalar. Yurtimizda boy ma'naviy-madaniy merosi, turli-tuman tarixiy-arxeologik ob'yektlari qulay tabiiy-iqlim sharoiti, hududimizda har

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 7, 31 Июль

qanday landshaftlarini ko'rishimiz mumkin, islom dunyosida tan olingan allomalarning maqbaralari, tabbarruk qadamjolar ko'p. Ammo mamlakatimiz turizm sohasida ulkan salohiyatga ega bo'la turib, uzoq yillar bu imkoniyatdan to'liq va samarali foydalanilmadi. Prezidentimizning turizmga oid turli xil hujjatlar qabul qilingani davlatimizning turizm rivojiga yuksak e'tiboridan dalolat bo'ldi. Ushbu hujjatlar bilan sohada yig'ilib qolgan muommalarni hal etish, turizm salohiyatini oshirish bo'yicha ustuvor vazifalar belgilandi, ichki turizmni yanada rivojlantirishga ko'plab imtiyozlar, yengilliklar berildi. Shavkat Mirziyoyev turizmning iqtisodiyotdagi o'rnini alohida ta'kidlab, mamlakatimizda bu boradagi ahvol va sohani rivojlantirish bo'yicha ko'rilayotgan choralar samaradorligini birma-bir tahlil qildi.

Turizmning O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'siri

1. Yalpi ichki mahsulot (YaIM):Turizm sektori mamlakatning YaIMiga sezilarli hissa qo'shadi. 2020 yilda turizmning YaIMdagi ulushi taxminan 3%ni tashkil etdi. So'nggi yillarda bu ko'rsatkich ortib bormoqda, bu esa turizmning mamlakat iqtisodiyotidagi ahamiyatini ko'rsatadi.

2. Ish o'rinlari yaratish: Turizm sohasida ko'plab ish o'rinlari yaratiladi. Mehmonxonalar, restoranlar, ekskursiya xizmatlari va boshqa turizm bilan bog'liq sohalarda ishlayotganlar soni ortib bormoqda. Bu esa, ayniqsa, yoshlarga va qishloq hududlarida yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

3. Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish: Turizm sektori xorijiy investorlar uchun jozibador bo'lmoqda. Mehmonxonalar, dam olish zonalari va boshqa turistik infratuzilmalarga sarmoya kiritilishi mamlakatning iqtisodiy o'sishiga katta yordam beradi. Bu, o'z navbatida, infratuzilmani yaxshilash va yangi loyihalarni amalga oshirish imkoniyatini beradi.

O'zbekistonning turizm sohasidagi asosiy yo'nalishlari.Madaniy va tarixiy turizm: Samarqand, Buxoro, Xiva kabi tarixiy shaharlari bilan O'zbekiston boy madaniy merosga ega. Ushbu shaharlarga sayohatlar mamlakatga ko'plab turistlarni jalb qiladi. Madaniy va tarixiy obidalarni saqlash va ularga e'tibor berish orqali turizmni rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Ekoturizm:O'zbekistonning tabiati ham turizm uchun katta potensialga ega. Tog'lar, cho'llar va boshqa tabiiy manzaralar ekoturizmni rivojlantirish uchun imkoniyat yaratadi. Ekoturizmni rivojlantirish, nafaqat tabiiy resurslarni asrash, balki mahalliy aholiga yangi ish o'rinlarini yaratish imkonini ham

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 7, 31 Июль

beradi. Ziyorat turizmi: Islom madaniyatining muhim markazlaridan biri bo'lgan O'zbekiston, ziyorat turizmini rivojlantirish uchun katta potentsialga ega. Ziyoratchilar uchun qulay sharoitlar yaratish, yangi ziyorat maskanlarini ochish va mavjudlarini rivojlantirish orqali mamlakatga ko'plab ziyoratchilarni jalb qilish mumkin.

So'nggi yillarda turizm salohiyatini kompleks ravishda rivojlantirishda yo'naltirilgan ko'plab qarorlar, qonunlar, farmonlar, konsepsiyalar ishlab chiqilib amaliyotga joriy etilmoqda. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 5-yanvardagi PQ-5611-son "O'zbekiston Respublikasida turizmni jadal rivojlantirishga oid qo'shimcha chora tadbirlar to'g'risida"gi qarori, "Turizm to'g'risida"gi qonun yangi tahriri, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 13-avgustdagi PF-5781-son "O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni va boshqa shu kabi huquqiy me'yoriy hujjatlar qabul qilingan. Shu bilan birga O'zbekistonda Yoshlar turizmini rivojlantirish konsepsiyasi ishlab chiqilgan bo'lib, shu asosda ishlangan loyihalarni amalga oshirish natijasida 2020-2025-yillarda mamlakatda yoshlar turizmini rivojlantirishga oid maqsadli ko'rsatgichlar belgilab olingan. Jumladan, xorijlik yosh sayyohlar soni 1,3 milliondan 2020-yilda 2,2 millionga, 2023-yilda 3,3 millionga, ichki turizm bo'yicha yosh sayyohlar sonini 8,1 milliondan 2020-yilda 10 millionga, 2023-yilda 13,6 millionga yetkazish, shular qatorida 2020-yilda 20 ta, 2023-yilda 60 ta xalqaro darajadagi tadbirlar o'tkazish rejalashtirilgan. O'zbekiston Prezidentining 2021-yil 9-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasida ichki va ziyorat turizmini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmoni ijrosi yuzasidan ziyorat turizmini rivojlantirish va yurtimizga xorijlik ziyoratchilarni jalb qilish bo'yicha qator ishlar amalga oshirilmoqda. Mazkur farmon bilan O'zbekistonning ziyorat turizm salohiyatini keng targ'ib qilish "B2B" uchrashuvlarini tashkil qilish va ziyorat turizmi yo'nalishidagi imkoniyatlarini xorijiy mamlakatimizdagi hamkorlarga yetkazishni maqsad qilgan. Quvonarlisi, o'z-o'zini band qiladigan shaxslar uchun faoliyat (ishlar, xizmatlar) turlari ro'yxatiga gid (gid-tarjimon), ekskursiya yetakchisi va yo'riqchi-yo'l boshlovchilar xizmatlari ham kiritildi; O'zbekiston fuqarolari uchun ichki sayohatlar 40 foizgacha arzonlashtirildi

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 7, 31 Июль

Turizm sohasidagi muammolar va ularni hal etish yo‘llari. Infratuzilma muammolari: Turizm infratuzilmasi, ayniqsa, qishloq hududlarida hali ham rivojlanmagan. Yo‘llar, transport tizimi va xizmat ko‘rsatish sifati yaxshilanishi lozim. Bu borada davlat va xususiy sektor o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish muhim ahamiyatga ega. Marketing va reklama yetishmasligi: O‘zbekistonning turistik salohiyati to‘g‘risida xalqaro miqyosda yetarli darajada xabardorlik mavjud emas. Mamlakatni xalqaro miqyosda tanitish, marketing kampaniyalarini kuchaytirish va xalqaro yarmarkalarda faol ishtirok etish orqali bu muammoni hal qilish mumkin. Kadrlar yetishmasligi: Turizm sohasida malakali kadrlar yetishmovchiligi mavjud. Turizm va xizmat ko‘rsatish sohasida ta‘lim dasturlarini kengaytirish, xorijiy tajribalarni o‘rganish va malaka oshirish kurslarini tashkil qilish orqali bu muammoni hal etish mumkin.

Xulosa: Bugungi kunda mamlakat iqtisodiyotini rivojlanishi, aholini turmush kechirish sharoitlarini yaxshilanishida, xalqaro maydonga chiqishi va unda munosib o‘rin egallashida barcha sohalar bilan bir qatorda turizm sohasini ham o‘rni salmoqlidir. O‘zbekistonning turizm sohasi mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda katta rol o‘ynaydi. Bu soha orqali yangi ish o‘rinlari yaratish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va mamlakatning xalqaro imijini yaxshilash mumkin. Ammo, turizm sohasidagi infratuzilma, marketing va kadrlar yetishmasligi kabi muammolarni hal etish zarur. Shu yo‘nalishlarda olib boriladigan samarali ishlar orqali O‘zbekiston turizm sohasini yanada rivojlantirish va iqtisodiyotni mustahkamlash imkoniyatiga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 7, 31 Июль

1. O‘zbekiston Respublikasi Turizmni rivojlantirish davlat qo‘mitasi hisobotlari. 2020-2023 yillar. URL: <https://uzbektourism.uz> (<https://uzbektourism.uz/>)
2. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi ma'lumotlari. 2022 yil. URL: <https://stat.uz> (<https://stat.uz/>)
3. Jahon sayyohlik tashkiloti (UNWTO) hisobotlari. 2021 yil. URL: <https://www.unwto.org> (<https://www.unwto.org/>)
4. V. R. Obidov. "O‘zbekistonning turizm salohiyati va uni rivojlantirish yo‘llari". Toshkent: Sharq nashriyoti, 2019.
5. N. K. Qodirova. "Turizm sohasida kadrlar tayyorlash masalalari". O‘zbekiston Turizm va Menejment Universiteti ilmiy jurnali, 2021 yil, 2-son.